

RDA-soveltamisprofiili kartta- aineistojen kuvailuun

Osa 1: peruselementtejä ja huomioita tavanomaisimpiin kartta-
aineistoihin

Anna Tuominen, kuvailusääntöpalvelu
syyskuu 2023

- <https://www.kiwi.fi/display/rda/Soveltamisprofiilit>

Teemoina

- Uuden RDA:n mukaisessa kuvailussa käytettäviä elementtejä (karttojen erityiset merkitty lihavoinnilla / värillä) pähkinänkuoressa. Muissa elementeissä on paljon yhteistä muiden aineistotyyppien kanssa. Soveltamisprofiilitaulukossa linkit Toolkitin ohjeisiin ja määritelmiin.
- Yleisiä karttatyyppejä esimerkkeinä
- Tekijyydestä
- Matemaattisista kentistä
- MARCia mukana, mutta ei kaikenkattavasti. Linkit MARC21 – sovellusohjeeseen.
- Teos, ekspressio ja manifestaatio omina osuuksinaan.

Teos: kun kartta teoksena

RDA-elementti	Ensisijainen merkitsemistapa	Käytettävä sanasto, ohje tai standardi	Pakollisuus	MARC21 bibliographic HUOM! Tämä ei määritä kaikkia mahdollisuuksia
pituus- ja leveysasteet	rakenteistamaton		L (kun tieto helposti saatavilla)	255, 034, 500
kartantekijä (päävastuullinen tekijä)	rakenteistettu	KANTO	S	100, 110, 111, 700, 710, 711
aiheena oleva paikka	rakenteistettu	YSO-paikat	S	651

Kartan tekijyydestä (teos)

Kartantekijän määritelmä uudessa RDA:ssa:
vastuussa kartografisen sisällön luomisesta.

RDA:ssa sekä vaihtoehto

- henkilö kartantekijänä

että

- yhteisö kartantekijänä: esimerkkinä kustantajan tai julkaisijan rooli
kustantamo voi olla kartantekijänä silloin, kun se on myös itse ollut tuottamassa kyseistä karttaa tai osallistunut sen tekemiseen.

Kartantekijä (yhteisö) voi olla esim. karttoihin erikoistunut kustantamo, jolla on työntekijöitä, joilla on osaamista kartografian alalla sekä siihen varattua työaika. Kustantamo tuottaa karttoja käyttäen karttatiedostojen lisäksi esim. muiden karttoja laativien toimijoiden tietokantoja, ilmakuvia, satelliittikuvia ja laserkeilausaineistoja jne.

Esimerkki: kartantekijä (yhteisö)

020	a 978-952-266-735-9
0341	a a b 00150000
035	a (FI-BTJ)7249570
035	a (FI-MELINDA)018073051
040	a FI-BTJ b fin e rda d FI-Sata
0410	a fin a swe a eng
042	a finb
0451	b d2022 b d2021
084	a 69.6302 2 ykl
1102	a Karttakeskus, e kartantekijä, e kustantaja. 0 (FI-ASTERI-N)000011113
24510	a Saaristomeri, Hanko, Ahvenanmaa : b veneilyn suunnittelukartta = planeringskarta = planning chart.
24631	a Saaristomeri, Hanko, Ahvenanmaa : b planeringskarta
24631	a Saaristomeri, Hanko, Ahvenanmaa : b planning chart
255	a 1:150000.
264 1	a Helsinki : b Karttakeskus, c [2023]
300	a 1 kartta : b värillinen ; c 100 x 70 cm, taitettuna 21 x 11 cm
336	a kartografinen kuva b cri 2 rdacontent
337	a käytettävissä ilman laitetta b n 2 rdamedia
338	a arkki b nb 2 rdacarrier
500	a Kartta molemmin puolin lehteä.
500	a Karttalehti vedenkestävä ja repeämätön.

Päävastuullinen tekijä

Policies

Suomalaiset linjaukset: teoksen kartantekijä (henkilö)

Huomioitavaa ennen merkitsemistä

[Huomioitavaa ennen merkitsemistä →](#)

Pakollinen suppean tason kuvailussa päävastuullisen tekijän osalta. Jos teoksen tekijöitä on useampia kuin yksi, vaaditaan ainoastaan pääasiallinen vastuullinen teoksen tekijä, joka on mainittu ensimmäisenä teoksen sisältävissä aineistoissa tai tietolähteissä; jos pääasiallista vastuullista teoksen tekijää ei ole ilmoitettu, vain ensin mainittu teoksen tekijä vaaditaan. Teoksen muu tekijä vaaditaan, jos tämän tekijän auktorisoitua hakutietoa on käytetty teoksen auktorisoidun hakutiedon muodostamisessa.

Merkitseminen

[Merkitseminen →](#)

Ensisijainen merkitsemistapa on rakenteistettu kuvailu. Tunnistetta ei merkitä ilman auktorisoitua hakutietoa.

Policies

Suomalaiset linjaukset: teoksen kartantekijä (yhteisö)

Huomioitavaa ennen merkitsemistä

[Huomioitavaa ennen merkitsemistä →](#)

Pakollinen suppean tason kuvailussa päävastuullisen tekijän osalta. Jos teoksen tekijöitä on useampia kuin yksi, vaaditaan ainoastaan pääasiallinen vastuullinen teoksen tekijä, joka on mainittu ensimmäisenä teoksen sisältävissä aineistoissa tai tietolähteissä; jos pääasiallista vastuullista teoksen tekijää ei ole ilmoitettu, vain ensin mainittu teoksen tekijä vaaditaan. Teoksen muu tekijä vaaditaan, jos tämän tekijän auktorisoitua hakutietoa on käytetty teoksen auktorisoidun hakutiedon muodostamisessa.

Merkitseminen

[Merkitseminen →](#)

Ensisijainen merkitsemistapa on rakenteistettu kuvailu. Tunnistetta ei merkitä ilman auktorisoitua hakutietoa.

Esimerkki: tekijyydet

- Kartantekijä (henkilö). Olaus Magnus, jolla myös toinen rooli.
<https://kansalliskirjasto.finna.fi/Record/fikka.5494863?sid=3050277691#details>

100 0 |a Olaus Magnus, |d 1490-1557, |e kartantekijä, |e kirjoittaja. |0 (FI-ASTERI-N)000073833

- Kartantekijä (yhteisö). Yritys tai virasto kartantekijänä.
http://primocat.bl.uk/F/?func=direct&local_base=PRIMO&doc_number=020753044&format=001&con_lng=eng

1102 |a Geological Survey (U.S.), |e cartographer.

- Esimerkeissä näkyvät muut huomionarvoiset roolit.

Matemaattisiin tietoihin liittyviä elementtejä

1. Mittakaavatiedot ja mahdolliset lisätiedot (merkitään aina tai merkitään tieto, että mittakaavaa ei ole tiedossa/määritelty. Pakollinen suppealla tasolla) EKSPRESSIO
2. Projektio (usein tärkeä, pakollinen laajalla tasolla) EKSPRESSIO
3. pituus- ja leveysasteet (usein tärkeä, pakollinen laajalla tasolla) TEOS

Matemaattisista kentistä MARCissa ks.

RDA-kuvailu MARC21-formaatilla -ohjeet,

[034 Mittakaava- ja sijaintitiedot](#)

[255 Kartta-aineiston matemaattiset tiedot](#)

[342 Maantieteellistä tilaa koskeva referenssi](#)

Ekspressio

RDA-elementti	Ensisijainen merkitsemistapa	Käytettävä sanasto, ohje tai standardi	Pakollisuus	MARC21 bibliographic HUOM! Tämä ei määritä kaikkia mahdollisuuksia
tunniste	rakenteistettu	ISBN-standardi, muu standardi tai sovellus	S	
ensisijainen nimeke	rakenteistamaton		S	
mittakaava	rakenteistamaton		S	034, 255
mittakaavan määrite				255
lisätieto mittakaavasta				255
projektio			L	255, 500
kieli	rakenteistettu	Kielet merkitään Kotoistuksen suosituksen mukaisesti.	S	041, 546a

Mittakaava (ekspressio)

Entities > [Ekspressio](#) > [mittakaava](#)

mittakaava

Määritelmä ja soveltamisala

Kuvan tai kolmiulotteisen muodon ekspression mittojen suhde sen esittämän kohteen mittoihin.

Mittakaava voi koskea ekspressiossa esitettyjä horisontaalisia, vertikaalisia, kulma- tai muita mittoja.

 [Elementin tiedot](#)

Huomioitavaa ennen merkitsemistä

Tämän elementin arvoa voidaan käyttää elementissä Teos: [edustavan ekspression mittakaava](#) [↗](#).

Ekspressio, jossa ei ole mittakaavaa tai jonka mittakaavaa ei voida määritellä, tai jos mittakaavoja ei merkitä yksitellen, katso Ekspressio: [mittakaavan määrite](#) [↗](#).

Sisältö, jota ei ole piirretty mittakaavaan, tai jos mittakaavaa ei voida määritellä, tai epälineaarisen mittakaavamääritteen merkitseminen, katso Ekspressio: [lisätieto mittakaavasta](#) [↗](#).

Mittakaava (ekspressio)

mittakaava

Select Policy S
Show None

osa fraasia.

CONDITION

Mittakaavaa ei löydy.

CONDITION OPTION

Merkitään termi *noin*, jota seuraa sovittu mittakaava, joka on arvioitu janamittakaavasta tai asteverkosta.

CONDITION OPTION

Merkitään termi *noin*, jota seuraa mittakaava, joka on arvioitu vertaamalla toiseen ekspressioon, jonka mittakaava tiedetään.

Rakenteistamattomien kuvailujen yleinen ohjeistus, katso Ohjeistus: Merkitsemistavat.
[Rakenteistamattoman kuvailun merkitseminen](#) →.

Rakenteistetun kuvailun merkitseminen

OPTION

Merkitään sovittu mittakaava suhdelukuna.

CONDITION

Manifestaatiossa ilmenevää mittakaavamerkintää ei ole esitetty sovitusmittakaavassa.

CONDITION OPTION

Mittakaavamerkintö muunnetaan sovittuun mittakaavaan.

Rakenteistamattomien kuvailujen yleinen ohjeistus, katso Ohjeistus: Merkitsemistavat.

mittakaavan määrite

Select Policy S

Show None

OPTION

Muun kuin kartografisen sisällön mittakaava merkitään käyttämällä termejä *täysikokoinen*, *luonnollisen kokoinen* tms. suhdelukuna annettavien mittakaavatietojen lisäksi.

Rakenteistamattomien kuvailujen yleinen ohjeistus, katso Ohjeistus: Merkitsemistavat.
[Rakenteistamattoman kuvailun merkitseminen](#) →.

Rakenteistetun kuvailun merkitseminen

OPTION

Merkitään sopiva termi *sanaston merkintäjärjestelmästä* RDA:n **mittakaavan määrite** →.

[ei mittakaavassa](#)

[ei mittakaavatietoa](#)

[eri mittakaavoja](#)

[mittakaava vaihtelee](#)

Termin määritelmä, käyttöhuomautus ja notaatio, katso RDA:n **mittakaavan määrite** →.

Tämä *sanaston merkintäjärjestelmä* ei kata täydellisesti soveltamisalaa.

Lisäarvoja voidaan sisällyttää tulevaisuudessa.

OPTION

Merkitään termi toisesta sopivasta *sanaston merkintäjärjestelmästä*. Yleinen ohjeistus, katso Ohjeistus: Johdanto RDA:han. Tietoelementit. [Tietojen arvot](#) →.

Mittakaavan määrite sanaston merkintäjärjestelmässä

- [sanaston merkintäjärjestelmät, RDA:n mittakaavan määrite](#)

Lähteet > Sanaston merkintäjärjestelmät > RDA:n mittakaavan määrite

RDA:n mittakaavan määrite

ei mittakaavassa

<http://rdaregistry.info/termList/scale/1004>

(Notaatio 1004)

Mittakaavan määrite stillkuvalle tai kolmiulotteiselle muodolle, joka ei ole mittakaavassa.

ei mittakaavatietoa

<http://rdaregistry.info/termList/scale/1002>

(Notaatio 1002)

Mittakaavan määrite aineistolle, kun mittakaavaa ei pystytä määrittämään.

mittakaava vaihtelee

<http://rdaregistry.info/termList/scale/1003>

(Notaatio 1003)

Mittakaavan määrite aineistolle, jonka mittakaava vaihtelee aineiston eri osissa eikä arvojen vaihteluväliä pystytä määrittämään.

eri mittakaavoja

<http://rdaregistry.info/termList/scale/1001>

(Notaatio 1001)

Mittakaavan määrite useammasta kuin yhdestä eri mittakaavassa olevasta kuvasta, kartasta jne. koostuvalle aineistolle.

Lisätieto mittakaavasta

Määritelmä ja soveltamisala

Mittakaavaan lisättyjen tietojen merkintä.

Lisätieto mittakaavasta tarkoittaa merkintää vertailevista mitoista tai mittakaavan rajauksesta ekspression sisällön tiettyihin osiin yms.

Merkitseminen

Rakenteistamattoman kuvailun merkitseminen

OPTION

Manifestaatiosta ilmenevä **lisätieto mittakaavasta** merkitään.

OPTION

Käytetään lyhenteitä ja symboleja mittayksiköiden listalta [Yksiköiden lyhenteet](#) [→3](#).

Metrijärjestelmän mittayksikköjen symbolit eivät ole lyhenteitä, eikä niiden perään lisätä pistettä.

OPTION

Sanojen sijaan merkitään numerot (katso [Normalisoidun jäljentämisen suositukset](#). [Numerot](#) [→3](#)).

OPTION

Kuvan, kartan tms. mittakaavamerkintö merkitään epälineaarissa mittakaavassa vain, jos tiedot ilmenevät manifestaatiosta (esim. tähtikartat; eräät kuvitteellisten paikkojen kartat). Mittakaavaa ei arvioida.

OPTION

Lisätiedot **mittakaavasta** merkitään lainausmerkkeihin, jos:

- merkinnössä on epätavallista tietoa, jota ei voida varmentaa
- tai suora lainaus on tarkempi kuin vakiintuneessa muodossa oleva merkintö
- tai manifestaatiosta oleva merkintö on virheellinen tai sisältää virheitä

Matemaattisia kenttiä MARC-tietueessa

020	a 978-952-266-735-9
0341	a a b 00150000
035	a (FI-BTJ)7249570
035	a (FI-MELINDA)018073051
040	a FI-BTJ b fin e rda d FI-Sata
0410	a fin a swe a eng
042	a finb
0451	b d2022 b d2021
084	a 69.6302 2 ykl
1102	a Karttakeskus, e kartantekijä, e kustantaja. 0 (FI-ASTERI-N)000011113
24510	a Saaristomeri, Hanko, Ahvenanmaa : b veneilyn suunnittelukartta = planeringskarta = planning chart.
24631	a Saaristomeri, Hanko, Ahvenanmaa : b planeringskarta
24631	a Saaristomeri, Hanko, Ahvenanmaa : b planning chart
255	a 1:150000.
264 1	a Helsinki : b Karttakeskus, c [2023]
300	a 1 kartta : b värillinen ; c 100 x 70 cm, taitettuna 21 x 11 cm
336	a kartografinen kuva b cri 2 rdacontent
337	a käytettävissä ilman laitetta b n 2 rdamedia
338	a arkki b nb 2 rdacarrier
500	a Kartta molemmin puolin lehteä.
500	a Karttalehti vedenkestävä ja repeämätön.

Kieliversioita: ekspressio

Kuva: Keski-Suomen museo
<https://www.finna.fi/Record/ksm.168562360445600?sid=3097633356>

Lohja : Touristenstadtplan 2022

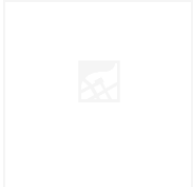
 Kartta
Lohjan matkailupalvelukeskus -
Tourismusservicezentrum Lohja 2022.
[NÄYTÄ MUUT VERSIOT \(2\)](#)

[NÄYTÄ KAIKKI TIEDOT ▾](#)

Saatavuustiedot Kommentit (0) **Muut versiot (2)** </>

Näytetään 1 - 2 / 2 [▶ NÄYTÄ HAKUTULOKSENA](#)

-

Lohja : tourist map 2022 ✕
 Kartta
Lohjan matkailupalvelukeskus -
2022
[NÄYTÄ MUUT VERSIOT \(2\)](#)
Kansalliskirjasto
Erikoislukusaliin tilattavat [Fennica-aineisto, tilattavissa lukusalkkäyttöön, Kn06526](#)
[Kirjautu sisään varataksesi tai tehdäksesi varastotilauksen](#)
-

Lojo : turistkarta 2022 ✕
 Kartta
Lohjan matkailupalvelukeskus -
2022
[NÄYTÄ MUUT VERSIOT \(2\)](#)
Kansalliskirjasto
Erikoislukusaliin tilattavat [Fennica-aineisto, tilattavissa lukusalkkäyttöön, Kn06527](#)
[Kirjautu sisään varataksesi tai tehdäksesi varastotilauksen](#)

[▶ NÄYTÄ HAKUTULOKSENA](#)

Manifestaatio

RDA-elementti	Ensisijainen merkitsemistapa	Käytettävä sanasto, ohje tai standardi	Pakollisuus	MARC21 bibliographic HUOM! Tämä määritä kaikkia mahdollisuuksia
tunniste		ISBN-standardi, muu standardi tai sovellus	S	020a, 015a, 024a
päänimeke	rakenteistamaton		S	245a
muu nimeketieto	rakenteistamaton		L	245b
päänimekkeeseen liittyvä vastuullisuusmerkintö	rakenteistamaton		S	245c
Kustantajan nimi	rakenteistamaton		S	264 *1 \$b
kustannuspaikka	rakenteistamaton		S	264 *1 \$a
julkaisuaika	rakenteistamaton		S	264 *1 \$c
copyright-vuosi	rakenteistamaton		S, pakollinen, jos poikkeaa julkaisuvuodesta	264 *4 \$c

Nimekkeestä (manifestaatio)

manifestaatioiden nimekkeet

Manifestaatio sisältää *kartografisen teoksen*.
Nimeke sisältää tietoja mittakaavasta.

Merkitään arvo, joka sisältää tietoja mittakaavasta.

CONDITION OPTION

Merkitään arvo, joka sisältää tietoja mittakaavasta.

Example

Topographic 1:500,000 low flying chart

Recording method: unstructured description

New "half-inch" cycling road maps of England and Wales

Recording method: unstructured description

Nimeke sisältää tietoja mittakaavasta: esimerkki

Kuvaan voi liittyä käytön rajoituksia.

[Katso käyttöehdot](#)

Retkeily GT 1:250000 = utflyktskarta 1:250000 = outdoor map 1:250000 = Ausflugskarte 1:250000 = GT karta pešehodnyh maršrutov 1:250000 Itä-Suomi

Kartta
Karttakeskus ▾, kartantekijä, kustantaja
Karttakeskus [2022] 2022

[NÄYTÄ MUUT VERSIOT \(9\)](#)

Genre	kartat
Muut nimekkeet	Itä-Suomi
Ulkoasu	1 kartta : värillinen ; lehti 85 x 121 cm, taitettuna 22 x 11 cm
Kieli	suomi ruotsi englanti saksa venäjä
Alkuteoksen kieli	saksa englanti suomi venäjä ruotsi
Huomautukset	Kartta molemmin puolin lehteä. Sisältää myös kartakkeita.

020	ja 978-952-266-718-2
0341	ja a b 00254500 d e0254200 e e0314000 f n0655000 g n0614000
035	ja (FI-MELINDA)018801481
040	ja FI-NL b fin e rda
0410	ja fin a swe a eng a ger a rus
042	ja finb
0450	 b d2022
24500	 a Retkeily GT 1:250000 = b utflyktskarta 1:250000 = outdoor map 1:250000 = Ausflugskarte 1:250000 = GT karta pešehodnyh maršrutov 1:250000 p Itä-Suomi.
24630	 a Itä-Suomi
255	 a 1:250000 ; b ETRS-TM35FIN c (E 25°45'00"-E 31°40'00"N 65°50'00"-N 61°40'00")
264 1	 a Helsinki : b Karttakeskus, c [2022]
264 1	 b EU:ssa, c 2022
300	 a 1 kartta : b värillinen ; c lehti 85 x 121 cm, taitettuna 22 x 11 cm
336	 a kartografinen kuva b cri 2 rdaccontent
337	 a käytettävissä ilman laitetta b n 2 rdamedia
338	 a arkki b nb 2 rdacarrier
500	 a Kartta molemmin puolin lehteä. 9 FENNI<KEEP>
500	 a Sisältää myös kartakkeita. 9 FENNI<KEEP>

Kiitos! Lisää toisessa osassa.

Toisen osan aiheita:

- Merikartat ja päivittyvät verkkokartat: mm. voimassaolotiedot
- Kartastot, opaskirjat ja muut "kirjamaiset" julkaisut, joissa teksti on karttojen tukena.
- Koordinaateista
- Nyt MARCissa koodikenttään merkittävistä tiedoista (→ RDA:ssa sisältötyyppi, mediatyyppi ja tallennetyyppi)
- Pois rajataan astronomiset kartat. Kerro, jos kuitenkin tarvitset niistä ohjetta!
- Kommentoi, kysy lisää ja ehdota! anna.m.tuominen@helsinki.fi
- [Soveltamisprofiilit](#)
- [Suomalaisten kirjastojen kuvailutasot](#)
- MARC-sovellusohje: [RDA-kuvailu MARC21-formaatilla](#)

www.kansalliskirjasto.fi

Kiitos!

Kuvailusaannot-posti@helsinki.fi

<https://www.kiwi.fi/display/rda>